Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü

Çalışma Genel Müdürlüğü

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ)

Türkiye Sakatlar Konfederasyonu (TSK)

ENGELLİLERE YÖNELİK PROJE DESTEKLERİ

BAŞVURU REHBERİ

(2026/6. Dönem)

Son Başvuru Tarihi: 13 Kasım 2026

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **3**

1) DESTEĞİN AMACI **3**

2) DESTEĞİN KANUNİ DAYANAĞI **3**

3) HANGİ TÜR PROJELER DESTEKLENECEKTİR? **3**

4) BAŞVURU ŞARTLARI VE AÇIKLAMALAR **4**

A) KORUMALI İŞYERİ DESTEĞİNE YÖNELİK PROJELER **4**

a) Amaç 4

b) Kapsam 4

c) Hedef 5

d) Kimler Proje Hazırlayabilir? 5

e) Neler Desteklenecek? 5

f) Desteklenmeyecek Maliyetler 6

g) Projeler İle İlgili Hususlar 6

h) Başvuru İçin Gerekli Belgeler 6

B) ENGELLİLERE YÖNELİK MESLEKİ EĞİTİM VE REHABİLİTASYON PROJELERİ **7**

a) Başvuru İçin Gerekli Belgeler 10

C) ENGELLİNİN İSTİHDAMINI SAĞLAYACAK DESTEK TEKNOLOJİLERİNE İLİŞKİN PROJELER **11**

a) Başvuru İçin Gerekli Belgeler 12

D) ENGELLİNİN İŞE YERLEŞTİRİLMESİ, İŞE VE İŞYERİNE UYUMUNUN SAĞLANMASINA YÖNELİK PROJELER **13**

a) Başvuru İçin Gerekli Belgeler 14

E) DESTEKLİ İSTİHDAM PROJELERİ **14**

a) Amaç 14

b) Kapsam 14

c) Hedef 15

d) Kimler Proje Hazırlayabilir? 15

e) Neler Desteklenecek? 16

f) Desteklenmeyecek Maliyetler 17

g) Projeler İle İlgili Hususlar 17

h) Başvuru İçin Gerekli Belgeler 18

5) BAŞVURU YERİ VE SON BAŞVURU TARİHİ **19**

6) BAŞVURU İLE İLGİLİ ÖNEMLİ HUSUSLAR **19**

7) DİĞER HUSUSLAR **20**

GİRİŞ

Engelli ve eski hükümlü çalıştırmayan işverenlerden veya işveren vekillerinden 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 101. maddesi uyarınca tahsil edilen idari para cezalarının kullanımı hakkında karar vermeye yetkili Komisyonun kuruluşu ile çalışmasına ve hazırlanacak projelere ilişkin usul ve esaslar, *"Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmayan İşverenlerden Tahsil Edilen İdari Para Cezalarını Kullanmaya Yetkili Komisyona Dair Yönetmelik*[1]*"* ile belirlenmiştir. Ayrıca Yönetmeliğin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütlere ve hazırlanacak projelere ilişkin olarak açıklamalar yapmak amacı ile *"Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmayan İşverenlerden Tahsil Edilen İdari Para Cezalarını Kullanmaya Yetkili Komisyonun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Genelge (2015/1)"*[2] yayımlanmıştır.

Yönetmeliğin 8. maddesi kapsamında hazırlanan bu Rehber ile söz konusu Komisyona sunulacak projelerin öncelikleri ve özellikleri ile başvuru formunun hazırlanması ve başvurunun yapılmasına ilişkin konularda başvuru sahiplerinin bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

1) DESTEĞİN AMACI

Komisyon tarafından verilecek desteğin amacı, engellilerin istihdam edilebilirliklerini artırıcı mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyon kursları, engellilerin iş bulmalarını sağlayacak destek teknolojileri, ruhsal ve zihinsel engelli bireylerin istihdam edileceği korumalı işyerleri, destekli istihdam projeleri ile engellilerin işe yerleştirilmeleri, işe ve işyerine uyumlarının sağlanması ile diğer projeler aracılığıyla istihdamlarına yardımcı olmaktır.

2) DESTEĞİN KANUNİ DAYANAĞI

Verilen desteğin kaynağı, engelli ve eski hükümlü çalıştırmayan işverenlerden veya işveren vekillerinden 4857 sayılı İş Kanunu'nun 101. maddesi uyarınca tahsil edilen idari para cezalarıdır. Söz konusu tahsil edilen cezaların yönetimi, 4857 sayılı Kanunu'nun 30. maddesinin yedinci fıkrasına istinaden oluşturulan ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürünün başkanlığında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, en çok işçi ve işvereni temsil eden üst kuruluşların ve en çok engelliyi temsil eden üst kuruluşun birer temsilcisi olmak üzere bir başkan ve yedi üyeden oluşan Komisyon tarafından yerine getirilmektedir.

3) HANGİ TÜR PROJELER DESTEKLENECEKTİR?

İş Kanunu'nun 30. maddesi gereğince aşağıdaki amaçlara yönelik hazırlanacak projeler Komisyon değerlendirmesi sonrasında desteklenebilecektir.

1- Engellinin istihdamını sağlayacak destek teknolojilerine yönelik projeler,
2- Engellinin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanmasına yönelik projeler,
3- Engellilerin istihdam edilebilirliklerini artırıcı mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyona yönelik projeler,
4- Ruhsal ve zihinsel engelli bireylerin istihdam edileceği korumalı işyeri desteğine yönelik projeler,
5- Destekli istihdam projeleri,

---

[1] 09/01/2014 tarih ve 28877 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

[2] www.iskur.gov.tr adresinde "Mevzuat" bölümünde "Genelgeler" kısmında yer almaktadır.

6- Engellilere yönelik diğer projeler.

4) BAŞVURU ŞARTLARI VE AÇIKLAMALAR

A) KORUMALI İŞYERİ DESTEĞİNE YÖNELİK PROJELER

a) Amaç

Bu desteğin amacı; engelli istihdamı alanındaki sosyal paydaşların desteklenmesi, engelli istihdamının altyapısının geliştirilmesi, işgücü piyasası içinde çalışma imkânı olmayan engelli bireylerin desteklenmesi amacı ile kurulan korumalı işyerlerinin güçlendirilmesi ve etkinliklerinin artırılması ve toplumda belirli bir işletme modelinin oluşturulmasını sağlamak amacı ile hazırlanacak projelerin usul ve esaslarını belirlemektir.

Günümüzde korumalı işyerleri, pek çok ülkede birbirinden farklı ve çeşitlilik gösteren kurumsal örgütlenmelerle çalışmak isteyen engellilere iş imkânı sağlamaktadır.

Ülkemizde engellilerin istihdamına ilişkin politikalar büyük ölçüde kota, ceza ve teşvik sistemine dayanmaktadır. İzlenen bu politikanın özellikle zihinsel veya ruhsal engellilerin istihdamında istenilen sonuçları yeterince sağlayamaması başka istihdam yöntemlerinin de ele alınması gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu yöntemlerden birisi olan korumalı işyerleri de normal işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan engelliler için geliştirilen bir istihdam yöntemidir.

Ülkemiz açısından korumalı işyerleri, işgücü piyasasına kazandırılmaları görece güç olan engel gruplarından zihinsel veya ruhsal engellilerin eğitim düzeyleri, bir mesleğe sahip olma imkânları ve işsizlik oranları göz önünde bulundurulduğunda, çok daha büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamdaki engelliler kota-ceza yöntemi çerçevesinde işverenler tarafından en az tercih edilen, istihdam edilme oranları en düşük olan bireylerdir. Bu bireylerin korumalı işyerlerinde istihdam edilmeleri, engellilerin hem bireysel gelişim sürecini pekiştirmeleri hem de topluma uyum sağlamaları açısından büyük önem arz etmektedir.

Ülkemiz açısından ortaya konan bu ihtiyaç, 2005 yılında yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile tespit edilmiş ve anılan Kanunda bu konuda düzenlemelere yer verilmiştir. Bu düzenlemelerde, korumalı işyerlerine devlet tarafından teknik ve mali destekler sağlanacağı da belirtilmiştir. 27.01.2022 tarih 31732 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Korumalı İşyerleri Hakkında Yönetmelik ve 20.04.2016 tarih 29699 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Korumalı İşyerlerinde Çalışan Engellilerin Ücretlerine Karşılık İşverene Yapılacak Ödeme Hakkında Yönetmelik ile bu alandaki usul ve esaslar açıklanmıştır.

b) Kapsam

Korumalı işyerlerinin desteklenmesi ve güçlenmesi amacı ile hazırlanacak projeler, 4857 sayılı Kanun'un 101. maddesi gereğince tahsil edilen idari para cezalarından desteklenecektir.

Projeler; en az beş zihinsel veya ruhsal engelli bireyin çalıştığı veya çalışacağı ve çalışanların en az yüzde ellisi engellilerden oluşacak korumalı işyeri statü belgesi alınmış korumalı işyerinin geliştirilmesi için hazırlanacaktır. Kurulacak işyeri ilgili mevzuatı gereğince bir işyerinin şubesi olarak da kurulabilir.

c) Hedef

Bu teklif çağrısı kapsamında desteklenecek projeler ile engelli kişilerin haklarını savunan sosyal tarafların desteklenmesi, engelli istihdamının altyapısının geliştirilmesi, işgücü piyasasında normal şartlar altında çalışma imkânı kısıtlı olan zihinsel ve ruhsal engelli kişilere istihdam ortamları oluşturulması amacıyla korumalı işyerlerinin yaygınlaştırılması, bu tür işletmelerin sayısının ve etkinliklerinin artırılması ve engelli istihdamında artış hedeflenmektedir.

d) Kimler Proje Hazırlayabilir?

Proje sunabilecekler, Türkiye'de faaliyet gösteren ve Korumalı İşyerleri Hakkında Yönetmelik gereğince Korumalı İşyeri Statü Belgesi alan işletmelerdir.

e) Neler Desteklenecek?

Bu Teklif Çağrısı kapsamında proje sahibi tarafından gerçekleştirilecek harcamaların uygun maliyet olarak değerlendirilebilmesi için aşağıdaki şartları taşıması gerekmektedir:

- Harcamalar proje sahibi tarafından İŞKUR mevzuatı kapsamında gerçekleştirilecektir.
- Maliyetler proje teklifinde tahmini olarak bütçelendirilmiş olmalıdır.

Kaynak tahsis edilmesine karar verilen projelere aşağıdaki destekler verilebilecektir.

1- **Kuruluş sermayesi desteği:** Korumalı işyerinin kapasitesinin artırılması için gerekli olan sermayenin %60'ı kuruluş tarihinden itibaren bir yıl içerisinde hibe olarak tahsis edilecektir. Hibe rakamı **en fazla 905 bin TL** olabilecektir. Verilecek destek ile korumalı işyeri için gerekli olan **makine, donanım, demirbaş ve bunlara ait sarf malzemesi giderleri** karşılanabilecektir. **Verilecek desteğin %40'ı nakit olarak proje sahibi tarafından projeye tahsis edilecektir.**

2- **Engelli ücret desteği:** Proje başlangıcından itibaren korumalı işyerinde çalışacak engelli işçilerin ücret giderleri, brüt asgari ücret üzerinden ilk bir yıl boyunca Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmayan İşverenlerden Tahsil Edilen İdari Para Cezalarını Kullanmaya Yetkili Komisyona Dair Yönetmeliğe göre kurulan Komisyon tarafından desteklenecektir. Korumalı İşyerlerinde Çalışan Engellilerin Ücretlerine Karşılık İşverene Yapılacak Ödeme Hakkında Yönetmelik başta olmak üzere başka mevzuatlarda engelli çalışanlara ilişkin ücret desteği veya sigorta prim desteği verilmesi halinde mükerrerliği önlemek amacı ile bu destek tutarları ödenecek ücret desteğinden düşülecektir.

3- **İşletme giderleri desteği:** Sözleşme imza tarihinden itibaren bir yıl boyunca işletme giderlerinin (su, elektrik, ısınma, iletişim, tanınırlık) fatura bedellerinin %60'ı desteklenecektir. İşletme giderleri desteği Proje Başvuru Rehberinde belirlenen kuruluş sermaye desteğinin %12'si kadar ödenir. Ancak tanınırlık giderinin payı, işletme giderleri desteği bütçesinin %25'ini aşamaz.

Proje kapsamındaki korumalı işyeri, 3 yıl boyunca Komisyon tarafından İŞKUR ve EYHGM takip ve denetimine tabi olacaktır. Bu 3 yıllık süre içerisinde başlangıçta alınan makine ve donanımın satış veya devri yapılamayacaktır. Korumalı işyerinin kuruluşundan itibaren 3 yıl içerisinde herhangi bir nedenle (sel, deprem, yangın gibi mücbir sebepler hariç) kapanması, tasfiye edilmesi veya çalışan engelli sayısının belirtilen sayıdan aşağı düşmesi halinde bir ay içerisinde eski sayıya ulaşamaması durumunda başlangıçta hibe olarak verilen kuruluş sermayesi yasal faizi ile birlikte geri alınacaktır.

İşin yürütülmesi sırasında ortaya çıkabilecek zararlara karşılık üç yıl süre ile proje kapsamında destek verilen demirbaşların ve işyerinin her türlü riske karşı koruyucu şekilde kapsamlı sigorta yaptırılması zorunludur.

Proje kapsamındaki ödemeler sözleşme makamınca gerekli değerlendirmeler yapılarak Sosyal Güvenlik Kurumları Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nde belirtilen belgeler karşılığında gerçekleştirilecektir. Ödemeler yapılırken proje faydalanıcısının vergi, sosyal güvenlik kurumu prim ve idari para cezası borcu olup olmadığı -mümkünse- sistem üzerinden, değilse ibraz edilen belgeler üzerinden değerlendirilecektir. Projenin yürütümü sırasında hiçbir gerekçe ile ilave maliyet talepleri karşılanmayacaktır.

f) Desteklenmeyecek Maliyetler

- Korumalı işyerinde çalışacak personele ödenecek seyahat masrafları ve harcırahları,
- Motorlu taşıtlara ilişkin alım, kiralama, vergi, yakıt vb. giderler.

g) Projeler İle İlgili Hususlar

Bir projenin kuruluş sermayesi destek süresi 12 aydan fazla olamaz. Desteklenen proje faydalanıcıları korumalı işyeri statü belgesini ve faaliyetlerini en az 3 yıl sürdürmek zorundadır.

Projelerin uygulanma döneminde korumalı işyerlerine veya engellilere yönelik yapılacak mevzuat değişikliklerinden mükerrer olarak faydalanılamayacaktır.

Projenin yürütümü, korumalı işyerinin kurulduğu ilde gerçekleştirilecektir.

Aynı proje sahibi kuruluş tarafından, doğrudan ya da başka gerçek ve tüzel kişiliklerle ortaklık yahut iş birlikleri yolu ile birden fazla proje teklifi sunulamayacaktır. Aksi durumun tespiti halinde projeler değerlendirmeye alınmayacak, projelerin kabul edilmiş olması halinde ise bu durum projelerin iptal sebebi sayılacaktır.

Hibe çağrısı kapsamında desteklenmesine karar verilecek tüm projeler, Korumalı İşyerleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yürütülmek zorundadır. Söz konusu projelere aynı yönetmelik hükümlerine uygun olarak korumalı işyeri statüsü kazandıktan sonra hibe desteği sağlanacak ve bu statünün yönetmelik hükümlerine aykırılık nedeniyle sona ermesi halinde verilen destek sona erdirilerek, proje rehberi ve sözleşme hükümleri çerçevesinde gerekli müeyyideler uygulanacaktır.

Korumalı işyerleri, 4857 sayılı İş Kanunu, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, vergi mevzuatı ve diğer ilgili mevzuattan kaynaklanan yükümlülüklerini tam ve eksiksiz olarak yerine getirmekle mükelleftir. Projenin uygulama döneminde korumalı işyerlerine getirilecek yeni teşvikler olması ve bu teşviklerin proje destekleri ile çakışması halinde proje kapsamında verilen destek sona erdirilecektir.

h) Başvuru İçin Gerekli Belgeler

Korumalı işyeri desteğine başvuran isteklinin aşağıdaki belgelerden kendisi ile ilgili olanlarını tam ve eksiksiz hazırlaması gereklidir. Belgelerde eksiklik bulunması halinde hiçbir şekilde proje değerlendirilmeye alınmayacaktır.

1- Talep dilekçesi,

2- Korumalı işyeri statü belgesi aslı veya onaylı örneği,
3- Proje Başvuru Formu,
4- Başvuru Sahibinin Beyanı,
5- Başvuru sahibinin (kamu kurum ve kuruluşları hariç) hukuki durumunu kanıtlayıcı belge (ticaret sicil gazetesi, vakıf senedi, dernek tüzüğü, esnaf odası kaydı örneği gibi),
6- Sivil toplum kuruluşlarına ait iktisadi işletmeye ait belgelerin aslı veya noter onaylı örneği,
7- Dernekler için İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğünden alınmış güncel "Faaliyet Belgesi", dernek yetkili kişileri yazısı ile üst kuruluşa tabi olunup olunmadığı yazısı,
8- İmza sirkülerinin aslı veya noter onaylı örneği,
9- Başvuru sahibi kurum/kuruluş adına başvuru ve imzaya yetkili olunduğuna dair belgenin aslı (bu belge, adına başvuru yapılan kurumca İŞKUR'a hitaben resmi yazı formatında düzenlenecek ve yetkili kişinin imza tatbiki olacaktır),
10- Proje sahibinin kuruluş sermayesinin %40'ını temin ettiği veya temin edeceğine dair bilgi ve belgeler (sponsorluk anlaşması, banka dekontu gibi),
11- Proje Bütçe Tablosu (Başvuru formu eklerinden ilgili olan tablo kullanılacaktır. Toplam proje bütçesi belirtilecek ve Komisyondan talep edilen ile kendi kaynakları ile karşılananlar ayrıca belirtilecektir),
12- Yönetici ve personelin (engelliler dahil) isimleri ve görev tanımları,
13- Daha önce İŞKUR ile düzenlenen ve/veya devam eden kurs veya faaliyet olması halinde, bunların ara ve nihai raporları veya sonuçları hakkındaki bilgi notu.

B) ENGELLİLERE YÖNELİK MESLEKİ EĞİTİM VE REHABİLİTASYON PROJELERİ

Engellilerin mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyon kursları sayesinde meslek edinmiş olanlarının işgücü piyasasına entegrasyonunu sağlayacak projeleri tüzel kişilikler sunabileceklerdir. Proje sunacak tüzel kişiliklerin (kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, başta engellilere yönelik çalışma yapanlar olmak üzere sivil toplum kuruluşları, özel sektör işyerleri, üniversiteler vb.) projenin uygulanacağı ilde kurulu olması (merkez veya şube olarak) şarttır. Engellilerin toplumsal entegrasyonu ve rehabilitasyonu yoluyla istihdam edilebilirliklerini artırmayı amaçlayan projelerin, öncelikle o ilin işgücü piyasası araştırmaları, ilin işgücü piyasası ihtiyaçları ve yıllık işgücü eğitim planı ile uyumlu olması gerekir.

Her bir projede esas olarak sadece bir mesleğin yer alması ve bu meslekte başvuru sahibinin devam eden bir mesleki eğitim kursunun olmaması gerekir. Ayrıca Komisyon toplantısına yakın tarihler itibari ile sona erecek kursu olan yüklenicilerin başvuru yapması da mümkündür.

Başvuru yapan kurum ve kuruluşun birden fazla projesi olması veya devam eden projesi varken yeni bir proje başvurusunda bulunması durumunda; proje sahibi başvuru evrakları arasına aynı anda birden fazla projeyi yürütebilecek fiziksel altyapıya (kursların düzenlenmesi için eğitim mekânının asgari standartlara sahip olması, kursiyerlerin eğitim ve dinlenme imkânlarının olması, eğitim için gerekli teknik altyapı, araç ve gereçlerin mevcut olması gibi) ve idari kapasiteye (yönetim, eğitici ve insan kaynakları kapasitesi) haiz olduğuna dair bilgi ve belgeleri eklemelidir. Bu belge MEB veya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünden alınmalıdır.

İstihdam edilmesinde çeşitli zorluklar bulunan engel grupları (zihinsel engelliler gibi) için hazırlanacak projelerin, mesleki eğitimle birlikte rehabilitasyon amacının da ayrıca ortaya konulması beklenmektedir.
Mesleki eğitim kurslarına katılacak kursiyerlerde;

- İŞKUR'a kayıtlı işsiz olması,
- Bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerle kaybetmesi nedeniyle tüm vücut fonksiyon kaybının en az %40 olduğunun "Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları" ile belgelendirilebilmesi,
- En az 15 yaşını tamamlamış olması,
- Emekli olmaması,
- Kurs ve programlara katılmama yönünde yaptırım uygulanmıyor olması,
- Örgün öğretimde (özel eğitim ve rehabilitasyon dahil) öğrenci olmaması,
- İki kurs arasında en az altı ay beklemiş olması,
- Daha önce aynı meslekte İŞKUR aracılığı ile eğitim almamış olması,
- Tamamlayıcı meslekler hariç, aynı proje sahibinin bir başka kursuna katılmamış olmak

şartları aranır.

Proje sahibi kurum ve kuruluşun yöneticileri ile onların üçüncü dereceye (üçüncü derece dahil) kadar kan ya da kayın hısımları, kendi projelerinde kursiyer, yardımcı personel, diğer görevli ve eğitici olamazlar.

Kurslara katılacak kursiyerlerin engel gruplarının belirtilmesi esastır. Proje sahibi sivil toplum kuruluşu, tüzüğünde veya senedinde yer alan engellilere hizmet etmekle mükellef olduğundan projesinde belirttiği hedef kitle ile kendi tüzük hükümlerinin uyumlu olması şarttır.

Hazırlanacak projelerde, mesleki eğitim kursuna katılacak engellilerin bilgilerine (kursiyerlerin isim, TC kimlik no ve iletişim bilgileri) yer verilmesi halinde değerlendirmede puan verilecektir.

Kurslara katılacak kursiyerlerin özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam eden öğrenciler olmaması gereklidir. Bu durumun tespit edilmesi halinde yaptırım uygulanacaktır.

Yardımcı personel ve diğer görevlilerin proje sahibi kurum ve kuruluşun kendi çalışanı olması durumunda Komisyon tarafından bu kişiler için ayrıca ücret ödenmeyecektir. Projede görev yapan ve Komisyon tarafından ücret ödenmesi kabul edilen kişilerin İŞKUR'a kayıtlı işsiz olması, istihdamlarının İŞKUR üzerinden yapılması şarttır.

Kurslarda görev yapacak eğitici, işaret dili tercümanı, yardımcı personel gibi kişilerin isimleri, TC Kimlik no ve iletişim bilgileri ile bu alandaki tecrübelerini de ortaya koyan bilgi ve belgelere proje ekleri arasında yer verilecektir.

Hazırlanacak projelerde, Komisyonca uygun görülen maliyetler (idari gider, temrin, görevli ücretleri vb.) dikkate alınacak olup Başvuru Formunun ekinde yer alan bütçe tablosunun dikkatli şekilde doldurulması gerekmektedir.

Ayrıca proje sahibi tarafından engellilere yönelik daha önce uygulanan başka projelerin olması halinde bunların sonuçları ve istihdam edilen kursiyer varsa bu kursiyerlerin istihdamlarına ilişkin belgeler proje başvurusuna eklenecektir.

Komisyonun toplanma zamanları dikkate alınarak kararın uygulanmaya başladığı tarihlerde devam eden projesi olan veya sona ermesine rağmen ara ve nihai raporlarını zamanında sunmayan veya istihdam taahhüdü olan projelerde bu sürecin sona ermediği projeler reddedilebilecektir.

Ayrıca mesleki eğitim projelerinde (zihinsel engelliler için hazırlanan projeler hariç) eğer istihdam taahhüdü yoksa, Komisyon kararı ile belirlenecek oran ve sürede bütün projelere, kursiyerlerin kurs sonunda istihdam edilmeleri istenebilecektir. Komisyonca belirlenecek oranın üstünde istihdam taahhüdü bulunan projelerin değerlendirilmesinde bu husus dikkate alınacaktır. Bu kapsamdaki çalışmalarda yükleniciler Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü ile iş birliği içinde çalışabileceklerdir. Kursiyerlerin kamu sektöründe istihdam edilmesi ve kendi işini kurmaları da istihdam yükümlülüğünün yerine getirilmesi olarak kabul edilecektir. Projelerin hazırlanmasında bu hususun dikkate alınması önemlidir.

Mesleki eğitim kursu esaslı projelerde, engel grubuna göre günlük eğitim saatleri standart olarak uygulanacak olup görme veya işitme engelliler için 6, zihinsel engelliler için 5 ve karma engel grubu ile diğer engelliler için 8 saat üzerinden hesaplama yapılacaktır. Haftada en fazla 6 gün eğitim yapılabilecektir.

Görme engellilere yönelik düzenlenecek mesleki eğitimlerde bir sınıftaki kursiyer sayısının en az beş kişi, diğer engel gruplarında ise en az on kişi olması esastır. Ancak projenin ve engel grubunun özellikleri dikkate alınarak Komisyon tarafından farklı bir belirleme yapılması da mümkündür. Kursiyer sayısının görme engellilerde üç, diğer engelli gruplarında ise yedi kişinin altına düşmesi halinde il müdürlüğünce kurs iptal edilebilir.

Ancak kurs süresinin üçte ikisinin tamamlanması halinde kurs iptal edilmez. Kursiyer sayısının azalmasına bağlı olarak ulaşım gideri tahsis edilmiş ise hesaplamalar yeniden yapılacaktır.

Kurslarda kullanılacak eğitim programları MEB tarafından yayımlanan güncel genel eğitim programları (modül) dikkate alınarak ve bunların minimum süreleri üzerinden (160 fiili günü geçmemek şartı ile) kullanılacaktır. Bununla birlikte, özellikle engelliler için hazırlanan özel eğitim programlarında ise toplam süre dikkate alınacaktır. Birden fazla modülün birleştirilmesi, modül minimum süresinin azaltılıp artırılması ile oluşturulmuş ve 4. Seviye meslek modüllerinin minimum süreleri alınarak yapılan modüller, onaylı olsalar bile kabul edilmeyecektir. Üniversiteler tarafından onaylanan programlar da kullanılabilecektir.

Kurs yapılacak mesleğin seçiminde, öncelikle o ilde işgücü piyasasında talep gören bir meslek olması, engellilerin kurs sonrasında işe yerleşmesi veya gelir elde etmesini sağlayacak nitelikte olması hususlarına dikkat edilmesi gereklidir. Komisyon değerlendirmesinde, aynı istekli tarafından aynı meslekte birden fazla kurs düzenlenmesi durumunda, bunların sonuçlarını görmeden yeni kurs talebini uygun bulmayabilecektir. Bu nedenle başvuru yapılırken, sonuçlanan kursların sonuçlarını da başvuru evraklarına eklemelidir.

Projelerde ulaşım ücreti talep edilmesi durumunda, kursiyerin kursa katıldığı her gün için kursiyer başı günlük; büyükşehirler için 150 TL, diğer şehirler için ise 125 TL ödeme üzerinden hesaplama yapılacaktır. Kamu kurum ve kuruluşlarına bu kapsamda destek verilemeyecektir.

İşitme engelliler için işaret dili tercümanı öngörülmesi durumunda, aylık asgari ücretin işverene maliyet tutarının %15 fazlası, yardımcı personel talep edilmesi durumunda ise aylık asgari ücretin işverene maliyet tutarında ödeme yapılacaktır. Kamu kurum ve kuruluşlarına yardımcı personel desteği sunulmayacaktır. Eğiticilere ise eğiticinin unvanı dikkate alınarak ders saat başına brüt olarak, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda görev yapan eğiticiler ile usta öğreticiler için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 176. maddesinde yer aldığı şekilde 140 gösterge rakamının bu Kanuna göre belirlenen aylık katsayısı ile çarpımından oluşan miktarın %50 artırımlı tutarı, üniversitelerdeki öğretim görevlileri ve öğretim üyeleri için 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu'nun 11. maddesinde unvanlara göre belirlenen (gündüz) ek ders göstergelerinin Devlet Memurları Kanunu'na göre aylıklar için belirlenen katsayı ile çarpımının %50 artırımlı tutarında ödeme yapılacaktır. Eğitici ve

tercümanın, alanında belge sahibi olan kişilerden seçilmesi ve Kuruma kaydının olmaması halinde kayıt yapılarak projede görevlendirilmesi gereklidir.

Projede görevli ve ücret ödenen bütün kişilere yapılan ödemeden dolayı ortaya çıkabilecek vergi, resim, harç, sigorta vb. mali ve sosyal yükler proje sahibine aittir. Ödemeler aylık bordrolar üzerinden brüt olarak yükleniciye yapılacak olup ücretin tam olarak ödenip ödenmemesi ile ilgili tüm yükümlülük yüklenicinindir. Kurum yasal yükümlülüklerin ve ödemelerin tam olarak yapılıp yapılmadığını kontrol edebilecektir. Yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin tespiti halinde uyarıya rağmen sorunun devam etmesi durumunda proje iptal edilir ve ilgili kuruluşlara gerekli bildirim yapılır.

Proje kapsamında yapılacak ödemelerde, proje sahibine başka mevzuatlar kapsamında Devletçe yapılan/yapılacak her türlü teşvik uygulaması da dikkate alınacaktır.

Projede görev alan ve ücretleri proje kapsamında ödenen kişilere ücret ödenmediğinin, gönüllü çalışmaya zorlandıklarının yahut sosyal güvenlik ve vergi ödemelerinin zamanında ve tam olarak yapılmadığının Kurumca yerinde yapılacak incelemelerde yahut ilgili kişilerin müracaatı üzerine yahut Kurumca re'sen tespiti halinde, Kurumca ilgili kamu kuruluşlarına bilgi verilecek, ilgili kuruluşların denetimleri sonucunda ortaya çıkacak tüm hukuki ve cezai sonuçlar yükleniciye ait olacaktır.

Projelerde kursun yapılması için gerekli tüketilecek malzemelerin temrin gideri olarak karşılanmasının talep edilmesi durumunda; zaruri gideri toplamının yüzde 10'u kadar ödeme, fatura karşılığı yapılabilecektir. Bu giderler, kurs konusu mesleğin kursiyerlere öğretilmesi ve uygulama yapılması için gerekli olan ve çoğunlukla tüketime tabi malzemeler içindir.

Ayrıca kursun yürütülmesi sırasında yüklenicinin idari giderleri için talep etmesi durumunda kursiyer zaruri gideri toplamının yüzde 12'si kadar ödeme, fatura karşılığı yapılabilecektir. İdari giderler, yüklenicinin elektrik, su, iletişim, tanıtım ve ısınma giderleri için kullanılacaktır. Bununla birlikte idari gider kapsamındaki tanınırlık giderlerinin miktarının idari gider bütçesinin %25'ini aşan kısmı karşılanmayacaktır.

Kursun istihdam garantili olması durumunda günlük 431,93TL, istihdam garantisiz olması durumunda ise günlük 323,95TL kursiyer zaruri gideri İŞKUR tarafından doğrudan kursa fiili olarak katılan kursiyerlere ödenecek, iş kazası ve meslek hastalığı ile genel sağlık sigortası primleri de İŞKUR tarafından ödenecektir.

Tanınırlıkla ilgili olarak yüklenici tarafından yerine getirilmek üzere, projenin uygulandığı açık veya kapalı mekânlarda, faaliyet süresince levha, pano, afiş vb. araçlarda ayrıca yazılı ve görsel bütün materyalde Kurumsal İŞKUR logosu ile birlikte "Türkiye İş Kurumu" ibaresine ve *"Bu proje, Türkiye İş Kurumu tarafından finanse edilmektedir."* ifadesine yer verilecektir.

İstihdam taahhütlü projelerde kursiyer gideri ve demirbaş giderleri dışında kalan tutarın %20'si bloke edilir. Yüklenicinin yükümlülüğünü yerine getirmesinden sonra ödeme yapılır.

İstihdam yükümlülüğünün süresi içinde hiç yerine getirilmemesi halinde; kursiyerler için ödenen sigorta primleri ve kursiyer zaruri giderleri hariç, yükleniciye yapılan KDV dahil tüm giderler yasal faizi ile birlikte yükleniciden geri alınır, istihdam yükümlülüğünün süresi içinde eksik gerçekleştirilmesi halinde ise; kursiyerler için ödenen sigorta primleri ve kursiyer zaruri giderleri hariç, yükleniciye yapılan KDV dahil tüm giderlerin, istihdam edilmesi gereken kursiyer sayısına bölünmesi ile bulunan kişi başı ortalama maliyetin istihdam edilmeyen kursiyer sayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutar, yasal faizi ile birlikte yükleniciden geri alınır.

a) Başvuru İçin Gerekli Belgeler

Hazırlanacak projelerde aşağıdaki belgelerin eksiksiz olarak sunulması gereklidir. İl müdürlüğünce asıl belgelerin görülmesi halinde örneklerin onaylanması mümkündür. **Tek bir**

belgenin bile eksik olması durumunda, proje doğrudan il müdürlüğünce iade edilecektir.

İstenilen belgeler aşağıdadır:

1- Talep dilekçesi,
2- Proje Başvuru Formu,
3- Engellilere yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarından, bir üst kuruluşa bağlı olanlar üst kuruluş değerlendirme raporunu, üst kuruluşa bağlı olmayanlar için ise Genelge eki taahhütnamenin doldurulması (kamu kurum ve kuruluşları hariç),
4- Başvuru sahibi kurum/kuruluş adına başvuru ve imzaya yetkili olunduğuna dair belgenin aslı (bu belge, adına başvuru yapılan kurumca İŞKUR'a hitaben resmi yazı formatında düzenlenecek ve yetkili kişinin imza tatbiki olacaktır),
5- İstihdam taahhüdü içeren projelerde bu taahhüde ilişkin belgeler (istihdam taahhüdünü veren işletmelerin bu amaçla hazırladıkları yazıların örnekleri),
6- Proje bütçe tablosu (Mesleki eğitim kursu esaslı projeler için örnek bütçe tablosu kullanılacaktır. Toplam proje bütçesi belirtilecek ve Komisyondan talep edilen ile kendi kaynakları ile karşılananlar ayrıca belirtilecektir),
7- Başvuru sahibinin (kamu kurum ve kuruluşları hariç) hukuki durumunu kanıtlayıcı belge (ticaret sicil gazetesi, vakıf senedi, dernek tüzüğü, esnaf odası kaydı örneği gibi) (Özellikle STK'ların ibraz edecekleri tüzük ve senetlerde engellilere yönelik mesleki eğitim hususu yer almalıdır),
8- Mesleki eğitim kursuna yönelik projelerde kullanılacak eğitim modülünün adı ve süresini belirtir yazı *(Modül onayları sözleşme imza aşamasından önce talep edilecektir. Kullanılacak modüllerin MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün modülleri arasında olması ve süresinin genel eğitim programlarında minimum süre, engelliler için hazırlanmış eğitim programlarında toplam süre kadar olması esastır. Hangi amaçla olursa olsun birden fazla modülün birleştirilmesi, modül minimum süresinin azaltılıp artırılması ile oluşturulmuş ve 4. seviye meslek modüllerinin minimum süreleri alınarak yapılan yeni modüller onaylanmış olsa bile kabul edilmeyecektir. Üniversiteler tarafından onaylanmış programlar da kullanılabilecektir.),*
9- Dernekler için İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğünden alınmış güncel "Faaliyet Belgesi", dernek yetkili kişileri yazısı ile üst kuruluşa tabi olunup olunmadığı yazısı,
10- Daha önce İŞKUR ile düzenlenen ve/veya devam eden kurs veya faaliyet olması halinde, bunların ara ve nihai raporları veya sonuçları hakkındaki bilgi notu.
11- Projelerde görev yapacak eğitici ve diğer personelin kişisel bilgileri ve iletişim bilgilerini de içerir özgeçmiş ile mesleki bilgilerini gösterir belge (diploma, sertifika vb.) örnekleri mutlaka eklenecektir. (Eğiticinin proje konusu alanda yeterliliğe sahip olduğuna dair diploma, usta öğreticilik vb. belgelerin ilgili yerlerden onaylatılması gereklidir.) Projede görev alacak personelin görevleri ayrıntılı olarak bildirilecektir.

C) ENGELLİNİN İSTİHDAMINI SAĞLAYACAK DESTEK TEKNOLOJİLERİNE İLİŞKİN PROJELER

Engellinin bir işyerinde istihdam edilmesi, işe uyumunu, etkin ve güvenli bir şekilde çalışmasını sağlayacak destek teknolojileri ile ilgili projeleri, İŞKUR'a kayıtlı olan tüzel kişilikler sunabileceklerdir. Proje sunacak tüzel kişiliklerin (belediyeler, sivil toplum kuruluşları, özel sektör işyerleri, üniversiteler vb.) projenin uygulanacağı ilde kurulu olması (merkez veya şube olarak) şarttır.

Destek teknolojilerine örnek olarak aşağıdakiler belirtilebilir:

- Engellinin işini yapmasını sağlayacak veya kolaylaştıracak araç ve gereçler, diğer alet ve teçhizatlar ile bunları kullanmaya yarayan aparatlar,
- İşverenin engelliyi işe alması halinde bilgisayar kullanmasını kolaylaştıracak yazılım ve donanım desteği,
- Engellinin işini yapmasını sağlayacak kabartma harfler (Braille alfabesi) kullanılmış teknolojiler,
- Engellinin iş bulmasını ve bulduğu işte çalışmasını sağlayacak kişisel ve medikal malzemeler.

Hazırlanacak projede, engellinin iş bulmasını ve etkin bir şekilde çalışmasını sağlayacak destek teknolojisinin amacı, işlevi, miktarı, bedeli, istihdam taahhüt edilen engelli sayısı, istihdam süresi ile projenin uygulanmasına ilişkin alınacak ekipman, donanım ve bunlarda yapılacak tadilatlara ilişkin açıklayıcı bilgilere, belgelere ve sürece yer verilmelidir.

Fatura karşılığı verilecek destek miktarı, faturanın tamamı olabileceği gibi belirli bir yüzdesi de olabilir. Bu tür projelerde destek istenilen hususların istihdama katkısının sayı ve süre olarak ifade edilmesi gereklidir. Komisyonca alınan ilgili kararda aksi belirtilmedikçe ödemeler sözleşme tarihinden itibaren en geç bir yıl içerisinde yapılabilecektir.

Hazırlanacak proje için Komisyonca alınan kararda aksi belirtilmedikçe sözleşme tarihinden itibaren en geç 3 ay içerisinde istihdam sürecinin başlatılmış olması ve istihdam edilen kişinin proje başvuru tarihi itibarıyla son 1 yıl içerisinde istihdam edilen iş yerinin kendi çalışanı olmaması gerekmektedir.

Ayrıca, istihdam yükümlülüğünün hiç yerine getirilmemesi durumunda yükleniciye yapılan KDV dahil tüm giderler yasal faizi ile birlikte yükleniciden tahsil edilecektir. İstihdam yükümlülüğünün süresi içinde eksik yerine getirilmesi halinde ise KDV dahil olarak proje sahibine yapılan toplam ödemelerin, istihdam edilmesi gereken engelli sayısına bölünmesi ile bulunan kişi başı ortalama maliyetin istihdam edilmeyen engelli sayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutar yasal faizi ile birlikte yükleniciden tahsil edilecektir.

a) Başvuru İçin Gerekli Belgeler

Hazırlanacak projelerde aşağıdaki belgelerin eksiksiz olarak sunulması gereklidir. İl müdürlüğünce asıl belgelerin görülmesi halinde örneklerin onaylanması mümkündür. **Tek bir belgenin bile eksik olması durumunda, proje doğrudan il müdürlüğünce iade edilecektir.**

İstenilen belgeler aşağıdadır:

1- Talep dilekçesi,
2- Proje Başvuru Formu,
3- Başvuru sahibi kurum/kuruluş adına başvuru ve imzaya yetkili olunduğuna dair belgenin aslı (bu belge, adına başvuru yapılan kurumca İŞKUR'a hitaben resmi yazı formatında düzenlenecek ve yetkili kişinin imza tatbiki olacaktır),
4- İstihdam taahhüdü içeren projelerde bu taahhüde ilişkin belgeler (istihdam taahhüdünü veren işletmelerin bu amaçla hazırladıkları yazıların örnekleri),
5- Proje bütçe tablosu,
6- Başvuru sahibinin (kamu kurum ve kuruluşları hariç) hukuki durumunu kanıtlayıcı belge (ticaret sicil gazetesi, vakıf senedi, dernek tüzüğü, esnaf odası kaydı örneği gibi),
7- Daha önce İŞKUR ile düzenlenen ve/veya devam eden kurs veya faaliyet olması halinde, bunların ara ve nihai raporları veya sonuçları hakkındaki bilgi notu.

D) ENGELLİNİN İŞE YERLEŞTİRİLMESİ, İŞE VE İŞYERİNE UYUMUNUN SAĞLANMASINA YÖNELİK PROJELER

Engelli bireylerin kendi yaşamının sorumluluğunu alabilen bağımsız bireyler olmasına katkıda bulunup, işe kabulü için hazırlanmasını, işe yerleşmesini, işe ve işyerine uyumunun sağlanmasını temin edecek projeleri tüzel kişilikler sunabileceklerdir. Proje sunacak tüzel kişiliklerin (belediyeler, başta engellilere yönelik çalışma yapanlar olmak üzere sivil toplum kuruluşları, özel sektör işyerleri, üniversiteler vb.) projenin uygulanacağı ilde kurulu olması (merkez veya şube olarak) şarttır. Bu tür projelerde esas olarak, engellinin işe uyumu ve istihdamı amaçlarının nasıl gerçekleştirileceğine dair ayrıntılı bir iş planı ve görev tanımları ile proje sürecine yer verilmelidir.

Bu kapsamdaki projelerdeki temel hususlar aşağıda belirtilmiştir:

- Projenin hedef kitlesi olan engelli gruplarının ve engelli sayısının belirtilmesi gereklidir. Projede hedef kitleyi oluşturan, kursiyer olma şartlarına haiz engellilerin isim, TC kimlik no ve iletişim bilgilerinin yer aldığı listenin projeye eklenmesi gereklidir. Aylık hizmet sunulacak engelli sayısının her bir görevli personel başına 10 kişi olarak hesaplanması gereklidir. Ancak hedef kitlenin otizmli, down sendromlu gibi zihinsel engeli olan özel gereksinimli bireyler olması halinde aylık hizmet sunulacak engelli sayısının her bir görevli personel başına 3 kişi olarak hesaplanması mümkündür.
- Proje sahibi kurum ve kuruluşun yöneticileri ile onların üçüncü dereceye (üçüncü derece dahil) kadar kan ya da kayın hısımları kendi projelerinde yardımcı personel, eğitici ve diğer personel olamazlar.
- Projede görevli olacak olan kişinin (iş ve meslek danışmanı, sosyal hizmet uzmanı, sosyolog, engelli danışmanı, rehberlik uzmanı gibi) isimleri, TC. Kimlik Numaraları ve iletişim bilgileri ile bu alandaki tecrübelerini de ortaya koyan bilgi ve belgelere proje ekleri arasında yer verilmelidir.
- Proje kapsamında engellilere; en az 10 gün süre ile, işe ve işyerine uyumu için motivasyon, iş oryantasyonu, kişisel gelişim, mülakat-iş görüşmesi, temel yaşam becerileri gibi konuları içeren danışmanlık hizmeti verilmesi zorunludur.
- Danışmanlık hizmeti verilecek engellilerin İŞKUR'a kayıt ettirilmesi gerekmektedir.
- Engelli bireylerin özelliğine, becerilerine ve tercihine göre iş seçmesi, iş ortamına ve sosyal hayata uyumu gibi konularda katkıda bulunmak için hazırlanacak projelerde mutlaka proje süresi (en az 6, en fazla 12 ay), istihdam taahhüt oranı (en az %25) ve asgari istihdam süresi (en az 4 ay) ile kursiyerlerin istihdam edilecekleri yerlerin bilgileri de (işverenlerce verilmiş istihdam edilecek kişi sayısını gösterir istihdam taahhüdü yazıları) yer almalıdır. İstihdamda iken ayrılan engellinin yerine, kalan sürenin, danışmanlık hizmeti almış bir başka engelli tarafından tamamlanması zorunludur Danışmanlık hizmeti almış başka engelli bulunamaması halinde Kuruma kayıtlı bir engelli, kalan süre kadar istihdam edilir.
- İstihdam edilecek engellinin, proje başvuru tarihi itibariyle son 1 yıl içerisinde istihdamın gerçekleştiği iş yerinin çalışanı olmaması gereklidir.
- Ayrıca, proje sahibi tarafından engellilere yönelik daha önce uygulanan başka projelerin olması halinde bunların sonuçlarının da raporlanması gerekmektedir.
- Proje kapsamında, Komisyon tarafından proje sahibi kuruma, yapacağı giderleri karşılaması için engelli başına 200 TL idari gider, büyükşehirler için aylık cari yıl için uygulanan brüt asgari ücretin %20 fazlasına kadar, diğer şehirlerde uygulanan projelerde brüt asgari ücretin %15 fazlasına kadar ulaşım gideri (yakıt ve şoför gideri dışında

herhangi bir gider desteklenemez) ödemesi ile projede görev yapacak görevlilerden uygun bulunan yardımcı personel için aylık asgari ücretin işverene maliyet tutarı, engelli danışmanı, insan kaynakları uzmanı vb. için aylık asgari ücretin işverene maliyet tutarının %15 fazlası tutarında ödeme yapılacaktır. Görevlilere yapılan ödemeler nedeni ile ortaya çıkabilecek her türlü mali ve yasal yükümlülük proje sahibine aittir. Bundan başka bir ödeme yapılmayacaktır.

- Proje kapsamında yapılacak ödemelerde, proje sahibine başka mevzuatlar kapsamında Devletçe yapılan/yapılacak her türlü teşvik uygulaması da dikkate alınacaktır.
- İstihdam taahhütlü projelerde kursiyer gideri ve demirbaş giderleri dışında kalan tutarın %20'si bloke edilir. Yüklenicinin yükümlülüğünü yerine getirmesinden sonra ödeme yapılır.
- İstihdam yükümlülüğünün süresi içinde hiç yerine getirilmemesi halinde; yükleniciye yapılan KDV dahil tüm giderler yasal faizi ile birlikte alınır, istihdam yükümlülüğünün süresi içinde eksik gerçekleştirilmesi halinde ise; KDV dahil toplam proje giderinin, istihdam edilmesi gereken engelli sayısına bölünmesi ile bulunan kişi başı ortalama maliyetin istihdam edilmeyen engelli sayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutar, yükleniciden yasal faizi ile birlikte geri alınır.

a) Başvuru İçin Gerekli Belgeler

Hazırlanacak projelerde aşağıdaki belgelerin eksiksiz olarak sunulması gereklidir. İl müdürlüğünce asıl belgelerin görülmesi halinde örneklerin onaylanması mümkündür. **Tek bir belgenin bile eksik olması durumunda, proje doğrudan il müdürlüğünce iade edilecektir.**

İstenilen belgeler aşağıdadır:

1- Talep dilekçesi,
2- Proje Başvuru Formu,
3- Başvuru sahibi kurum/kuruluş adına başvuru ve imzaya yetkili olunduğuna dair belgenin aslı (bu belge, adına başvuru yapılan kurumca İŞKUR'a hitaben resmi yazı formatında düzenlenecek ve yetkili kişinin imza tatbiki olacaktır),
4- İstihdam taahhüdü içeren projelerde bu taahhüde ilişkin belgeler (istihdam taahhüdünü veren işletmelerin bu amaçla hazırladıkları yazıların örnekleri),
5- Proje bütçe tablosu,
6- Başvuru sahibinin (kamu kurum ve kuruluşları hariç) hukuki durumunu kanıtlayıcı belge (ticaret sicil gazetesi, vakıf senedi, dernek tüzüğü, esnaf odası kaydı örneği gibi),
7- Daha önce İŞKUR ile düzenlenen ve/veya devam eden kurs veya faaliyet olması halinde, bunların ara ve nihai raporları veya sonuçları hakkındaki bilgi notu.

E) DESTEKLİ İSTİHDAM PROJELERİ

a) Amaç

Bu desteğin amacı; otizmli ve down sendromlu engelliler başta olmak üzere özel gereksinimi olan tüm zihinsel ve ruhsal engelliler ile serebral palsili, bireylerin kendi yaşamının sorumluluğunu alabilen bağımsız bireyler olmasına katkıda bulunarak proje sunan işyerlerinde istihdam edilmelerini desteklemektir.

b) Kapsam

Otizmli ve down sendromlu engelli bireyler başta olmak üzere zihinsel ve ruhsal engelliler ile serebral palsili bireylerin iş hayatına atılmaları ve uzun süreli istihdamları amacıyla

hazırlanacak projeler, 4857 sayılı Kanun'un 101. maddesi gereğince tahsil edilen idari para cezalarından desteklenecektir.

- Başvuru hazırlanırken projenin hedef kitlesi olan engelli gruplarının ve engelli sayısının belirtilmesi gereklidir. Projede hedef kitleyi oluşturan, engelli bireylerin isim, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve iletişim bilgilerinin yer aldığı listenin projeye eklenmesi gereklidir. Proje kapsamında işe alınan her bir engelli iş koçu/danışmanının destek vereceği/mentörlük yapacağı engelli sayısının en fazla 4 kişi olarak hesaplanması gereklidir.
- Proje sahibi kurum ve kuruluşun yöneticileri ile onların üçüncü dereceye (üçüncü derece dâhil) kadar kan ya da kayın hısımları kendi projelerinde engelli iş koçu/danışmanı ve proje yararlanıcısı (işe yerleştirilen engelli) olamazlar.
- Projede görevli olacak olan kişilerin isimleri, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaraları ve iletişim bilgileri ile bu alandaki tecrübelerini de ortaya koyan bilgi ve belgelere proje ekleri arasında yer verilmelidir.
- Proje kapsamında işe yerleştirilen engellilere, ailelerine ve engelli bireylerin çalışma arkadaşlarına; projede görevli engelli iş koçu/danışmanı tarafından gerekli danışmanlık hizmeti/eğitim verilmesi zorunludur.
- Proje kapsamında işe yerleştirilecek engellilerin İŞKUR'a kayıt ettirilmesi gerekmektedir.
- Söz konusu özel gereksinimli bireylerin özelliğine ve becerilerine göre hazırlanacak projelerde mutlaka proje süresi (en az 6 ay, en fazla 12 ay) belirtilmelidir.
- Ayrıca, proje sahibi tarafından engellilere yönelik daha önce uygulanan başka projelerin olması halinde bunların sonuçlarının da raporlanması gerekmektedir.
- Proje kapsamında yapılacak ödemelerde, proje sahibine başka mevzuatlar kapsamında devletçe yapılan/yapılacak her türlü teşvik uygulaması da dikkate alınacaktır.
- Söz konusu projelerde destek verilen tutarın %20'si bloke edilir. Yüklenicinin yükümlülüğünü yerine getirmesinden sonra ödeme yapılır.
- İstihdam yükümlülüğünün süresi içinde hiç yerine getirilmemesi halinde; yükleniciye yapılan KDV dâhil tüm giderler yasal faizi ile birlikte alınır, istihdam yükümlülüğünün süresi içinde eksik gerçekleştirilmesi halinde ise; KDV dâhil toplam proje giderinin, istihdam edilmesi gereken engelli sayısına bölünmesi ile bulunan kişi başı ortalama maliyetin istihdam edilmeyen engelli sayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutar, yükleniciden yasal faizi ile birlikte geri alınır.

c) Hedef

Bu teklif çağrısı kapsamında desteklenecek projeler ile otizmli ve down sendromlu engelliler başta olmak üzere zihinsel ve ruhsal engelliler ile serebral palsili bireylerin haklarını savunan sosyal tarafların desteklenmesi ve iş gücü piyasasında normal şartlar altında çalışma imkânı kısıtlı olan engelli bireylere istihdam ortamları oluşturulması amacıyla bahsedilen engelli bireyleri çalıştıran iş yerlerinin yaygınlaştırılması, bu tür işletmelerin sayısının ve etkinliklerinin artırılması ve engelli istihdamında artış sağlanması hedeflenmektedir.

d) Kimler Proje Hazırlayabilir?

Proje başvurusu yapabilecek olanlar, Türkiye'de faaliyet gösteren ve projenin uygulanacağı ilde kurulu tüzel kişiliklerdir.

e) Neler Desteklenecek?

Bu teklif çağrısı kapsamında proje sahibi tarafından gerçekleştirilecek harcamaların uygun maliyet olarak değerlendirilebilmesi için aşağıdaki şartları taşıması gerekmektedir:

- Harcamalar proje sahibi tarafından İŞKUR mevzuatı kapsamında gerçekleştirilecektir.
- Maliyetler proje teklifinde tahmini olarak bütçelendirilmiş olmalıdır.

Kaynak tahsis edilmesine karar verilen projelere aşağıdaki destekler verilebilecektir.

1- **Engelli iş koçu/danışmanı desteği:** Projede görev yapacak engelli iş koçu/danışmanı için aylık asgari ücretin işverene maliyet tutarının %15 fazlası tutarında ödeme işe giriş (mevcut çalışan görevlendirilecek ise iş koçu olarak görevlendirildiğine dair belgelerin il müdürlüğüne teslimi) tarihinden itibaren proje süresince yapılacaktır.

2- **Engelli ücret desteği:** Proje kapsamında iş yerinde çalışacak, otizmli ve down sendromlu engelliler başta olmak üzere zihinsel ve ruhsal engelliler ile serebral palsili işçilerin ücret giderleri işe giriş tarihinden itibaren, brüt asgari ücret üzerinden proje boyunca (en az 6, en fazla 12 ay) Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmayan İşverenlerden Tahsil Edilen İdari Para Cezalarını Kullanmaya Yetkili Komisyona Dair Yönetmeliğe göre kurulan Komisyon tarafından desteklenecektir. (Bu proje ile başka mevzuatlarda engelli çalışanlara ilişkin ücret desteği veya sigorta prim desteği verilmesi halinde mükerrerliği önlemek amacı ile bu destek tutarları ödenecek ücret desteğinden düşülecektir.) Bu destek engelli birey için SGK'ya bildirilen prim gün sayısına göre kıst olarak ödenecektir.

3- **İş yeri düzenleme desteği:** İş yerinin, proje kapsamında istihdam edilen engelli bireylere uygun hale getirilmesine yönelik olarak yapılacak harcamaların sözleşme imza tarihinden itibaren geçerli olmak üzere toplam engelli ücret desteğinin %25'ini aşmayacak kadarı desteklenecektir.

İş yeri düzenleme desteği kapsamında verilecek desteklere örnek olarak aşağıdakiler belirtilebilir:

- Fiziksel erişilebilirlik ve hareket kolaylığının sağlanmasına yönelik araç-gereçler: Rampalar, tutunma barları, kaymaz zemin kaplamaları, engelli asansörleri, sessiz oda düzenlemeleri, engelli tuvaleti gibi düzenlemeler, kişiselleştirilmiş donanım vb.
- Duyusal hassasiyetleri azaltmaya yönelik önlemler: Ses yalıtımı, uygun ve ayarlanabilir ışıklandırma sistemleri, koku giderici çözümler vb.
- Yönlendirme ve işaretleme sistemleri: Renkli yön tabelaları, görsel simgeler ile bireyin iş yerinde bağımsız hareketini kolaylaştırıcı düzenlemeler vb.
- Ergonomik ve kişiselleştirilmiş çalışma alanları: Ayarlanabilir masa sandalye takımları, dikkat dağıtıcı unsurların azaltıldığı özel iş istasyonlarının kurulumu için araç-gereçler vb.
- Güvenlik amaçlı düzenlemeler: Keskin köşe koruyucuları, bariyerler, otomatik kapı sistemleri, kaçış riskini azaltmaya yönelik kapı güvenlik sistemleri vb.
- Alternatif iletişim yöntemlerini destekleyen dijital araçlar: Sözel iletişimi olmayan otizmli bireyler için ses üretici cihazlar, yazıyı sese çeviren mobil uygulama giderleri vb.

İş yeri düzenleme desteği kapsamında talep edilen giderlerin ayrıntılı şekilde açıklanması gerekmektedir.

Proje kapsamındaki ödemeler sözleşme makamınca gerekli değerlendirmeler yapılarak Sosyal Güvenlik Kurumları Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nde belirtilen belgeler karşılığında gerçekleştirilecektir. Ödemeler yapılırken proje faydalanıcısının vergi, sosyal güvenlik kurumu prim ve idari para cezası borcu olup olmadığı -mümkünse- sistem üzerinden, değilse ibraz edilen belgeler üzerinden değerlendirilecektir. Projenin yürütümü sırasında hiçbir gerekçe ile ilave maliyet talepleri karşılanmayacaktır. Ayrıca sözleşme imza tarihinden önce yapılan harcamaların desteklenmesi mümkün değildir.

f) Desteklenmeyecek Maliyetler

- Proje kapsamındaki iş yerinde çalışacak personele ödenecek seyahat masrafları ve harcırahları,
- Proje kapsamına girmeyen personel ücretleri,
- Motorlu taşıtlara ilişkin alım, kiralama, vergi, yakıt vb. giderler.

g) Projeler İle İlgili Hususlar

Proje sahibi; engelli iş koçu/danışmanı ile engelli bireyi, projeden yararlandığı süre kadar istihdam etmek zorundadır. İstihdamda iken ayrılanların yerine, kalan sürenin, şartları uygun olan kişilerin istihdamı ile tamamlanması zorunludur. Proje kapsamında yer alacak ve istihdam edilecek engellilerin, proje başvuru tarihi itibarıyla son 1 yıl öncesine kadar istihdamın gerçekleşeceği iş yerinin çalışanı olmaması gereklidir.

Proje devam ederken proje kapsamında çalışan engellinin ayrılması halinde, yerine hedef kitleyle uyumlu başka bir engelli projeye devam ettirilebilir. Projeye dâhil edilecek engelli bulunamaması halinde ayrılan engellinin projeden yararlandığı süre kadar istihdam yükümlülüğünün yerine getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, proje devam ederken proje kapsamında çalışan engelli iş koçu/danışmanının ayrılması halinde, yerine aranılan kriterlere sahip başka bir engelli iş koçu/danışmanının ayrılmayı takip eden en geç bir ay içerisinde işe alınması gerekmektedir. Verilen sürede yeni engelli iş koçu/danışmanının görevlendirilmemesi halinde verilen destekler sonlandırılarak istihdam yükümlülüğü sürecine geçilmesi gerekmektedir.

İstihdam yükümlülüğünün sözleşme bitiş tarihinden itibaren sözleşme süresinin en fazla üç katı kadar sürede tamamlanması gerekmektedir.

Sözleşme tarihinden itibaren iki ay içerisinde projede görevli engelli iş koçu/danışmanı ile proje kapsamında çalışacak engellilerin istihdamlarının başlatılması gerekmektedir. Belirtilen süre içerisinde il müdürlüğünce kabul edilebilir mazereti olan yükleniciye en fazla bir aylık ek süre verilebilir. Aksi durumda proje iptal edilerek durum, Komisyona iletilmek üzere Genel Müdürlüğe bildirilir.

İstihdam yükümlülüğünün yerine getirilmesi sürecinde iken ayrılan engellinin yerine istihdam edilen engellinin ayrılma tarihinden itibaren en geç üç ay içinde işe girişinin yapılması zorunludur. Ayrıca, engelli iş koçu/danışmanının istihdam yükümlülüğünün yerine getirilmesi sürecinde iken ayrılması halinde, yerine alınacak engelli iş koçu/danışmanının ayrılmayı takip eden en geç bir ay içerisinde işe girişinin yapılması gerekmektedir. Belirtilen sürelerin aşılması halinde söz konusu istihdam geçerli sayılmayacaktır.

Projede görev alacak engelli iş koçu/danışmanının serebral palsisi, otizm spektrum bozukluğu (OSB), down sendromu ve nöro-çeşitliliği olan bireylerin özelliklerini tanıması, uygun destek tekniklerini uygulayabilmesi için gerekli bilgi ve becerilere sahip olması gerekir. Bununla birlikte çalışacağı engel grubu ile etkili iletişim kurabilmesi, bireylerin ihtiyaçlarını anlayarak uygun destek tekniklerini uygulayabilmesi, iş süreçlerini izleyerek raporlama yapabilmesi ve karşılaşılabilecek sorunlara uygun çözüm geliştirebilmesi beklenmektedir. Bu kapsamda, görev alacakların engelli bireylerin gelişimsel, davranışsal, psikososyal ve sosyal ve mesleki uyum süreçlerine katkı sunabilecek alanlardan (örneğin; özel eğitim, sosyal hizmet, psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, aile ve tüketici bilimleri, çocuk gelişimi, ergoterapi, dil ve konuşma terapisi, hemşirelik) mezun olmaları ve/veya iş koçluğu eğitim programlarına katıldıklarını ve/veya özel gereksinimli bireylerle çalışma deneyimlerini belgelendirmeleri gerekmektedir.

Yapılan kontrollerde proje kapsamında görevli engelli iş koçu/danışmanı ile engelli çalışanın geçerli bir neden olmaksızın iş yerinde görülememesi halinde proje sahibi yazılı olarak uyarılacak, tekrarı halinde ise proje iptal edilerek verilen destekler yasal faizi ile geri alınacaktır.

Yapılan ödemeler nedeni ile ortaya çıkabilecek her türlü mali ve yasal yükümlülük proje sahibine aittir.

Aynı proje sahibi kuruluş tarafından, doğrudan ya da başka gerçek ve tüzel kişiliklerle ortaklık yahut iş birlikleri yolu ile aynı proje türünde birden fazla proje teklifi sunulamayacaktır. Aksi durumun tespiti halinde projeler değerlendirmeye alınmayacak, projelerin kabul edilmiş olması halinde ise bu durum projelerin iptal sebebi sayılacaktır.

h) Başvuru İçin Gerekli Belgeler

Projeye başvuran isteklinin aşağıdaki belgelerden kendisi ile ilgili olanları tam ve eksiksiz hazırlaması gereklidir. Belgelerde eksiklik bulunması halinde hiçbir şekilde proje değerlendirilmeye alınmayacaktır.

1- Talep dilekçesi,

2- Proje Başvuru Formu,

3- Başvuru sahibinin (kamu kurum ve kuruluşları hariç) hukuki durumunu kanıtlayıcı belge (ticaret sicil gazetesi, vakıf senedi, dernek tüzüğü, esnaf odası kaydı örneği gibi),

4- Sivil toplum kuruluşlarına ait iktisadi işletmeye ait belgelerin aslı veya noter onaylı örneği,

5- Dernekler için İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğünden alınmış güncel "Faaliyet Belgesi", dernek yetkili kişileri yazısı ile üst kuruluşa tabi olunup olunmadığı yazısı,

6- Başvuru sahibi kurum/kuruluş adına başvuru ve imzaya yetkili olunduğuna dair belgenin aslı (bu belge, adına başvuru yapılan kurumca İŞKUR'a hitaben resmi yazı formatında düzenlenecek ve yetkili kişinin imza tatbiki olacaktır),

7- Proje bütçe tablosu (Başvuru formu eklerinden ilgili olan tablo kullanılacaktır. Toplam proje bütçesi belirtilecek ve Komisyondan talep edilen ile kendi kaynaklarıyla karşılananlar ayrıca belirtilecektir),

8- Engelli iş koçu/danışmanı ve istihdam edilecek engellilerin isimleri ve görev tanımları ile engelli iş koçu/danışmanının yeterliliğini gösteren belgeler,

9- Daha önce İŞKUR ile düzenlenen ve/veya devam eden kurs veya faaliyet olması halinde, bunların ara ve nihai raporları veya sonuçları hakkındaki bilgi notu,

10- Projede yer alacak engellilere ait engelli sağlık kurulu raporları.

5) BAŞVURU YERİ VE SON BAŞVURU TARİHİ

Proje teklifleri, **13 Kasım 2026 tarihi mesai saati sona erene kadar** Türkiye İş Kurumunun her ilde kurulu bulunan **Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine** veya **Hizmet Merkezlerine** bir (1) asıl ve bir (1) kopya olarak elden verilecek veya posta ile gönderilecektir. İl müdürlükleri veya hizmet merkezlerine yapılmayan başvurular dikkate alınmaz. Başvuru süresinden sonra Kuruma ulaşan projelerin postaya verilme tarihleri dikkate alınır. **İl Müdürlüğü tarafından yapılacak şekil incelemesinde eksikliği olan projelere 18 Kasım 2026 tarihine kadar süre verilerek tamamlaması istenilecektir. Bu tarihten sonra eksikliklerin hiçbir şekilde tamamlanması mümkün değildir.**

6) BAŞVURU İLE İLGİLİ ÖNEMLİ HUSUSLAR

- Eksik, gerçeğe aykırı, güncel durumu yansıtmayan ve güncel başvuru formu ve eklerine uygun olmayan başvuruların asli sorumluluğu başvuru sahiplerine aittir.
- Güncel başvuru formu kullanılmayan projeler değerlendirmeye alınmadan reddedilecektir.
- Proje hazırlamadan önce gerekli hazırlıkların yapılarak, başvuru yapılacak il müdürlüğü veya hizmet merkezine gidilmesi ve yapılacak görüşme sonrasında evrakların kontrol edilerek teslim edilmesi önerilmektedir.
- Başvuru yapacak istekliler, istenilen belgeleri **eksiksiz ve güncel olarak** başvuru dosyasına eklemek zorundadır. **Tek bir belgenin veya olması gereken bilginin eksik olduğunun tespit edilmesi durumunda il müdürlüğü veya Genel Müdürlük tarafından proje iade edilecektir.**
- **Projelerin kesinlikle hazırlandığı dönemde yayımlanan güncel Proje Başvuru Formu (2026/6. Dönem) ve ekleri kullanılarak hazırlanması esastır.** Daha önceki dönemlere ait veya başka kurumların yayınladığı başvuru formlarına göre hazırlanan projeler dikkate alınmayacak ve proje doğrudan reddedilecektir.
- Proje başvurusu sırasında veya başlatılan projelerin devamında sunulan belgelerin sahte olması veya Kurumu aldatmaya yönelik durumların tespit edilmesi halinde proje iptal edilir ve yasal işlem başlatılır.
- Bir dosyada en fazla bir proje sunulacaktır. Birden fazla proje başvurusunda bulunulması durumunda her proje dosyasında projede istenilen başvuru belgeleri eksiksiz olacaktır.
- Engellilere Yönelik Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon, Engellinin İşe Yerleştirilmesi, İşe ve İşyerine Uyumunun Sağlanması, Engellinin İstihdamını Sağlayacak Destek Teknolojileri, Destekli İstihdam ve Korumalı İşyeri Desteği projelerinde proje sahiplerinin sözleşme imza tarihinde vergi borcunun 5.000 Türk lirasının üstünde olmaması, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ve İŞKUR'a ödenmemiş veya yapılandırılmamış borcunun bulunmaması gerekmektedir. Sözleşme imzası ile her ödeme öncesinde sunulacak belgeler üzerinden yapılacak kontrollerde borcun bulunması halinde sözleşme ve ödeme işlemleri yapılmayacaktır.
- Proje başvurusu sırasında bütçelendirilmesi ve yapılacak faaliyetlerin detaylı bir şekilde bütçe tablosunda belirtilerek talep edilmesi halinde Engellinin İşe Yerleştirilmesi, İşe ve İşyerine Uyumunun Sağlanması, Korumalı İşyeri, Engellinin İstihdamını Sağlayacak Destek Teknolojileri ve Destekli İstihdam Projelerinde Komisyonca desteklenen toplam proje bütçesinin %10'una kadar proje konusu ile ilgili veya hibe projeleri kapsamında

eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri (işverenlere yönelik eğitim programları engelli bireylerin -erişilebilir- işe alım süreçleri, hakları ve iş ortamında gerekli düzenlemeler hakkında bilgi verecek seminer çalışmaları, engelli dostu iş yeri düzenlemeleri ve destek mekanizmaları hakkında eğitimler, engelli bireylere yönelik mesleki rehberlik seminerleri, iş arama becerileri üzerine eğitimler, haklar, istihdam fırsatları ve iş başvuru süreçleri hakkında rehberlik hizmetlerinin sunulması, topluma açık bilgilendirme toplantıları, kamuya açık alanlarda veya belediye işbirliğiyle düzenlenen seminerlerle toplumsal farkındalık sağlama), medya ve iletişim faaliyetleri (engelli bireylerin başarı hikâyelerini anlatan kısa belgeseller, tv, radyo ve sosyal medya üzerinden kısa filmler, afişler, bilgilendirici görsellerin hazırlanması), katılımcı ve uygulamalı faaliyetler (çalıştaylar ve paneller, simülasyon uygulamaları, işverenlere yönelik, bir iş yerinde engelli bireylerin karşılaşabileceği günlük engelleri deneyimleyecekleri interaktif simülasyonlar), motivasyon ve toplumsal kabulü güçlendirme etkinlikleri (ilham veren buluşmalar kapsamında iş hayatında başarılı olmuş engelli bireylerle gençlerin ve iş arayanların buluşturulması, görünürlük etkinlikleri kapsamında engelli bireylerin üretim süreçlerindeki katkılarını gösteren karelerle açık hava fotoğraf sergileri) içeren farkındalık ve tanıtım gideri desteği verilebilecektir.

7) DİĞER HUSUSLAR

Genel Olarak: 4857 sayılı İş Kanunu, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, vergi mevzuatı ve diğer ilgili mevzuattan kaynaklanan yükümlülüklerin tam ve eksiksiz olarak yerine getirilmesinden proje sahipleri sorumlu olup söz konusu sorumluluktan kaynaklı uğranabilecek zararlar için Kurumun tüm hakları saklıdır.

Projenin hazırlanması, değerlendirilmesi, uygulanması ile ilgili usul ve esasların belirlendiği ekli Yönetmelik, Genelge ve bu Rehberin, başvuru sahibi tarafından proje hazırlanmadan önce okunduğu ve anlaşıldığı varsayılacaktır.

Komisyon, bu başvuru rehberinde belirtilen hususları, Yönetmelik ve Genelgeye aykırı olmamak şartı ile işgücü piyasasının ihtiyaçları, bütçe imkânları gibi kriterler çerçevesinde değiştirebilir. Bu durum, başvuru sahipleri için bir hak doğurmaz.

Ayrıntılı Bilgi

Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri, www.iskur.gov.tr, 444 75 87, Alo 170